

Posudek – diplomová práce
Distinkce v sociologické teorii Pierra Bourdieu
Jana Knechtlová

V Praze 16. 5. 2008

Předložená práce má za cíl předestřít a analyzovat jeden z aspektů sociologické teorie Pierra Bourdieu: koncept distinkce. Jedná se tedy o práci čistě teoretického rázu, která propojuje komprehenzivní studium knih a článků tímto autorem napsaných, dále studium sekundární literatury, tedy textů zabývajících se Bourdieuovou teorií, a propojením s dalšími sociologickými teoriemi a myšlenkami. Předeseílám, že se jedná podle mého názoru o práci velmi zdařilou.

Autorka nejprve představuje P. Bourdieu v kontextu jeho života a v kontextu myšlenkových proudů, kterými byl při tvorbě své velké teorie inspirován. Bourdieuův životopis je stručný a přitom dostatečně výstižný. V této úvodní kapitole autorka vykazuje výbornou orientaci v souvislostech, v myšlenkových zdrojích i v intelektuálním prostředí Bourdieuovy doby a země. Dobře uvádí čtenáře do Bourdieuova pojetí „konstruktivistického strukturalismu“ a úspěšně se pokouší o výklad způsobu, jakým Bourdieu ve svém přístupu překlenuje opozice mezi strukturalismem a konstruktivismem, mezi objektivismem a subjektivismem. Správně je také zdůrazněný pohled Bourdieu na vědu a konkrétně na sociologii jako na politickou sociologii, čímž znovu připomíná nám všem, že neexistuje politicky neangažovaná sociologie. Ve třetí kapitole autorka představuje základní pojmy Bourdieuovy teorie, aby tak čtenáře dovedla k tématu distinkce. Jednotlivé kategorie jsou představeny velmi dobře, jen se obávám, že místy je text příliš mechanicky převzat ze sekundární literatury (případně z textů samotného Bourdieu), mnohdy s použitím zbytečně komplikovaného jazyka (který se svou složitostí vyrovnává jazyku Bourdieuovu). Text by mnohde šel jistě přeložit „do češtiny“, zejména proto, že smyslem dalšího psaní a bádání o Bourdieuově teorii by mělo být také učinit ji „srozumitelnější“.

Ve čtvrté kapitole se autorka dostává k samotnému pojetí distinkce. Postupně podrobně představuje kategorie, které s distinkcí souvisejí. Popisuje, jakou úlohu hraje vkus v rozlišování sociálních pozic v sociálním prostoru, jak souvisí vkus s habitusem, jak se vkus projevuje prostřednictvím opozic, čímž dochází k rozlišení vyšší a nižší kultury. Autorka očividně Bourdieuově teorii velmi dobře rozumí, je tedy škoda, že se častěji nepouští do vlastních úvah a interpretací, případně hodnocení předkládaných konceptů či ilustrací Bourdieuových tezí o fungování společnosti na soudobých příkladech. Jakmile tak na některých místech činí (např. str. 41), přidává textu na zajímavosti a životnosti. Co se mi v této kapitole jeví mírně nedořešeno, je vysvětlení, proč vlastně aktéři tolik usilují o vymezení se, odlišení se, distinkci od jiných sociálních skupin. V dalším textu se určitá dílčí vysvětlení objevují, nejsou ale nijak propojena a není zřejmé, které z nich Bourdieu a proč zdůrazňoval. Je jasné, že aktéři se chtějí „distinguovat“, aby ukázali a potvrdili svou sociální pozici, aby nacházeli v sociálním světě řád, aby definovali svou sociální identitu, aby dali sociálnímu světu smysl a aby soupeřili s ostatními skupinami o symbolickou nadvládu a získali tak podíl na moci. Proč ale mají potřebu takto činit? Můžeme se spokojit s tvrzením, že se jedná o inherentní antropologickou konstantu. Zároveň se ale můžeme spolu s některými Bourdieuovy kritiky ptát, zda svět je skutečně jen dějištěm boje o kapitály a o sociální pozice, zda veškeré sociální jednání směřuje vždy k reprodukci a zvýšení úrovně kapitálů, tj. zda například umění slouží skutečně jen ke stanovení distinkce.